

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเพื่อการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน ทั้งหมด 9 กลุ่มเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ ตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน สามารถสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 ศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ “การตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน” มีศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรอาศัยวิธีการ SWOT Analysis สรุปได้ดังตารางที่ 6.1-6.4

ตารางที่ 6.1 ประเด็นศักยภาพด้านจุดแข็งของกลุ่มเกษตรกร

ลำดับ	ประเด็นจุดแข็ง	จำนวนกลุ่มเกษตรกร	ร้อยละ
1	กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต ทั้งการปลูก การดูแล และการเก็บเกี่ยวผลผลิต	9	39.13
2	สินค้ามีความต้องการในระดับประเทศทั้งในกลุ่มลูกค้ารายใหญ่ รายย่อย และลูกค้าประจำ	6	26.09
3	สินค้าเกษตรที่ผลิตสามารถควบคุมคุณภาพและปริมาณได้	2	8.70

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 6.1 ประเด็นศักยภาพด้านจุดแข็งของกลุ่มเกษตรกร (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็นจุดแข็ง	จำนวนกลุ่มเกษตรกร	ร้อยละ
4	พื้นที่ทำการเกษตรเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชและมีปริมาณน้ำเพียงพอ	2	8.70
5	เกษตรกรเน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักในการเพาะปลูก	1	4.35
6	ผู้นำและกลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ และมีความพร้อมในการเรียนรู้พัฒนาสินค้าของกลุ่มอยู่เสมอ	1	4.35
7	การตลาดสินค้าของกลุ่มมีการใช้เทคโนโลยี (ระบบอินเทอร์เน็ต, webpage และ line) และใช้ในการบริหารจัดการของกลุ่มด้วย	1	4.35
8	กลุ่มมีการจัดการขั้นตอนในการผลิตสินค้าเกษตรที่ครบวงจร ทั้งโรงสีและการบรรจุแบบถุงสุญญากาศ	1	4.35
รวม			100.00

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 6.1 แสดงประเด็นศักยภาพด้านจุดแข็งของกลุ่มเกษตรกร พบว่า ประเด็นจุดแข็งที่สำคัญที่สุดของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 9 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต ทั้งการปลูก การดูแล และการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีจำนวน 9 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมา คือ สินค้ามีความต้องการในระดับประเทศทั้งในกลุ่มลูกค้ารายใหญ่ รายย่อย และลูกค้าประจำ มีจำนวน 6 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 26.09 สินค้าเกษตรที่ผลิตสามารถควบคุมคุณภาพและปริมาณ ได้ และมีพื้นที่ทำการเกษตรเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชและมีปริมาณน้ำเพียงพอ จำนวน 2 กลุ่ม (ร้อยละ 8.70) สุดท้ายคือ เกษตรกรเน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักในการเพาะปลูก ผู้นำและกลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ และมีความพร้อมในการเรียนรู้พัฒนาสินค้าของกลุ่มอยู่เสมอ มีการตลาดสินค้าของกลุ่มมีการใช้เทคโนโลยี (ระบบอินเทอร์เน็ต, webpage และ line) และใช้ในการบริหารจัดการของกลุ่มด้วย จำนวน 1 กลุ่ม (ร้อยละ 4.35)

ตารางที่ 6.2 ประเด็นศักยภาพด้าน โอกาสของกลุ่มเกษตรกร

ลำดับ	ประเด็นโอกาส	จำนวนกลุ่มเกษตรกร	ร้อยละ
1	กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความรู้และเงินทุนแก่กลุ่มเกษตรกร	7	53.85
2	มีตลาดรองรับในการจัดส่งสินค้าเกษตรของกลุ่ม	6	46.15
รวม			100.00

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 6.2 แสดงประเด็นศักยภาพด้าน โอกาสของกลุ่มเกษตรกร พบว่า ประเด็นโอกาสที่สำคัญที่สุดของกลุ่มเกษตรกรจากทั้งหมด 9 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความรู้และเงินทุนแก่กลุ่มเกษตรกร จำนวน 7 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 53.85 และมีตลาดรองรับในการจัดส่งสินค้าเกษตรของกลุ่ม จำนวน 6 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 46.15

ตารางที่ 6.3 ประเด็นจุดอ่อนของกลุ่มเกษตรกร

ลำดับ	ประเด็นจุดอ่อน	จำนวนกลุ่มเกษตรกร	ร้อยละ
1	กลุ่มเกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองราคาพ่อค้าคนกลางน้อย	6	46.15
2	ความสามารถในการจัดการและควบคุมการผลิตของกลุ่มยังมีไม่มาก	4	30.77
3	ตลาดสินค้าเกษตรไม่มีความหลากหลาย	2	15.38
4	พื้นที่ทำการเกษตรเหมาะแก่การปลูกพืชแต่ปริมาณน้ำยังมีไม่เพียงพอ	1	7.69
รวม			100.00

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 6.3 แสดงประเด็นจุดอ่อนของกลุ่มเกษตรกร พบว่า ประเด็นจุดอ่อนที่สำคัญที่สุดของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 9 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองราคาพ่อค้าคนกลางน้อย จำนวน 6 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 46.15 รองลงมา คือ ความสามารถในการจัดการและควบคุมการผลิตของกลุ่มยังมีไม่มาก จำนวน 4 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 30.77 ตลาดสินค้าเกษตร

ไม่มีความหลากหลาย จำนวน 2 กลุ่ม (ร้อยละ 15.38) และพื้นที่ทำการเกษตรเหมาะแก่การปลูกพืช แต่ปริมาณน้ำยังมีไม่เพียงพอ จำนวน 1 กลุ่ม (ร้อยละ 7.69)

ตารางที่ 6.4 ประเด็นอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกร

ลำดับ	ประเด็นอุปสรรค	จำนวนกลุ่มเกษตรกร	ร้อยละ
1	การแข่งขันของสินค้าเกษตรในพื้นที่และในตลาดมีมาก	4	36.36
2	สินค้าของกลุ่มมีความต้องการในระดับชุมชนเท่านั้น	3	27.27
3	ตลาดสินค้าเกษตรยังไม่มีความหลากหลาย	3	27.27
4	กลุ่มขาดแคลนแรงงานในการผลิตเนื่องจากค่าแรงที่สูงขึ้น	1	9.09
รวม			100.00

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 6.4 แสดงประเด็นอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกร พบว่า ประเด็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 9 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ การแข่งขันของสินค้าเกษตรในพื้นที่และในตลาดมีมาก จำนวน 4 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 36.36 รองลงมา คือ สินค้าของกลุ่มมีความต้องการในระดับชุมชนเท่านั้น และตลาดสินค้าเกษตรยังไม่มีความหลากหลาย จำนวน 3 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 27.27 และกลุ่มขาดแคลนแรงงานในการผลิตเนื่องจากค่าแรงที่สูงขึ้น จำนวน 1 กลุ่ม (ร้อยละ 9.09)

6.1.2 การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร

การวิจัยอาศัยการวิเคราะห์และประเมินผลโดยใช้แบบจำลอง Diamond Model ของ Michael E. Porter (1990) และแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ได้แนวทางในการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของชุมชน มีทั้งหมด 5 ประเด็น ซึ่งสรุปได้แนวทางในการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน ดังตารางที่ 6.5

ตารางที่ 6.5 แนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกร ให้มี
ศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน

ลำดับ	ประเด็น	จำนวนกลุ่มเกษตรกร	ร้อยละ
1	กลุ่มเกษตรกรควรมีการสร้างมาตรฐานสินค้าเกษตร เป็นเกณฑ์ที่รับรองกัน โดยทั่วไป ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการเทียบกำหนดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของสินค้าเกษตร ผลที่ได้จากการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นมาตรฐานที่ได้รับความเห็นชอบจากองค์การ ซึ่งมาตรฐานนั้นต้องเป็นที่น่าเชื่อถือกันอาจอยู่ในลักษณะของเอกสารที่ระบุข้อกำหนดต่าง ๆ ไว้	9	34.62
2	กลุ่มเกษตรกรควรพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาสินค้าเกษตร เพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ จากหน่วยงานที่คอยเข้ามาให้ความช่วยเหลือ	7	26.92
3	การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ที่จะต่อยอดพัฒนาสินค้าเกษตร ให้ได้รับรองคุณภาพ มาตรฐานสินค้าเกษตร สร้างมูลค่าเพิ่มและตลาดที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น	4	15.38
4	การสร้างกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายในการช่วยเหลือกัน ในด้านการผลิต การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ การสร้างตลาดร่วมกัน การช่วยกันตรวจสอบกระบวนการในการผลิตและผลผลิตที่ได้สร้างเป็นมาตรฐานของกลุ่มเกษตรกร เพื่อที่จะพัฒนาให้ได้ การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรได้ในอนาคต	4	15.38

ที่มา : จากการทำวิจัย

ตารางที่ 6.5 แนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกร ให้มี
ศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็น	จำนวนกลุ่มเกษตรกร	ร้อยละ
5	การหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิต โดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงอุปกรณ์การเกษตรที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการผลิต	2	7.69
รวม			100.00

ที่มา : จากการทำวิจัย

จากตารางที่ 6.5 แสดงแนวทางทางการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียนพบว่า ส่วนใหญ่คือ มาตรฐานสินค้าเกษตรเป็นเกณฑ์ที่รับรองกันโดยทั่วไป ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการเทียบกำหนดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของสินค้าเกษตร ผลที่ได้จากการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นมาตรฐานที่ได้รับความเห็นชอบจากองค์กร ซึ่งมาตรฐานนั้นต้องเป็นที่น่าเชื่อถือกันอาจอยู่ในลักษณะของเอกสารที่ระบุข้อกำหนดต่าง ๆ ไว้ ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ควรจะพัฒนาการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้รับความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า เช่น ความปลอดภัย มาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเอกลักษณ์ที่ดีให้กับตัวสินค้าเกษตรของกลุ่ม เพื่อเพิ่มยอดขายและสร้างมาตรฐานทั้งยกระดับในการผลิตสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น มีจำนวนกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 9 กลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 34.62

รองลงมา คือ กลุ่มเกษตรกรควรพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ โดยมีหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยข้าว กรมพัฒนาที่ดิน และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบ เป็นต้น มีจำนวนกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 7 กลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 26.92

ประเด็นการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ที่จะต่อยอดพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้รับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร สร้างมูลค่าเพิ่มและตลาดที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น และการสร้างกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายในการช่วยเหลือกันในการผลิต การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ การสร้างตลาดร่วมกัน การช่วยกันตรวจสอบกระบวนการในการผลิตและผลผลิตที่ได้สร้างเป็น

มาตรฐานของกลุ่มเกษตรกร เพื่อที่จะพัฒนาให้ได้การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรได้ในอนาคต มีจำนวนเท่ากับ 4 กลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 15.38

ประเด็นสุดท้าย คือ การหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตโดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงอุปกรณ์การเกษตรที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการผลิต เช่น โรงสีขนาดเล็ก เครื่องบรรจุแบบสูญญากาศ เป็นต้น เพื่อสร้างมาตรฐานในการผลิตและลดต้นทุนในด้านแรงงาน มีจำนวน 2 กลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 7.69

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน” อาศัยแนวคิดกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ของนันทิยา หุตานูวัตร (2546) ในการวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส จุดอ่อน และอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 9 กลุ่มเกษตรกร ซึ่งการวิจัยพบว่า จุดแข็งของกลุ่มเกษตรกรที่สำคัญ คือ กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต ทั้งการปลูก การดูแล และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ด้านโอกาสที่สำคัญ คือ กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความรู้และเงินทุนแก่กลุ่มเกษตรกร แต่กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมยังมีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ กลุ่มเกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองราคาพ่อค้าคนกลางน้อย และมีอุปสรรคที่สำคัญ คือ การแข่งขันของสินค้าเกษตรในพื้นที่และในตลาดมีมาก

จากการวิเคราะห์และประเมินผลโดยใช้แบบจำลอง Diamond Model ของ Michael E. Porter และแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีปัจจัยส่งเสริมและท้าทายสู่ความเป็นเลิศต่อการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร ประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition) 2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition) 3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries) 4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry) 5) รัฐบาล (Government) และ 6) เหตุสุควิสัยหรือโอกาส (Chance) ทำให้นักวิจัยเห็นถึงศักยภาพของชุมชนในแต่ละแห่ง และทราบแนวทางในการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของชุมชน ทั้งหมด 5 ประเด็น ซึ่งประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ กลุ่มเกษตรกรควรมีการสร้างมาตรฐานสินค้าเกษตร เป็นเกณฑ์ที่รับรองกันโดยทั่วไป ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการเทียบกำหนดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของสินค้าเกษตร ผลที่ได้จากการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นมาตรฐานที่ได้รับความเห็นชอบจากองค์การ ซึ่งมาตรฐานนั้นต้องเป็นที่น่าเชื่อถือกันอาจอยู่ในลักษณะของเอกสารที่ระบุข้อกำหนดต่าง ๆ ไว้

6.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปควรที่จะศึกษาผลกระทบของประชาคมอาเซียนที่มีต่อกลุ่มเกษตรกรชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ในการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของทุกชุมชนทั้ง 207 ชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ หลังจากนั้นทำการคัดเลือกชุมชนที่มีศักยภาพ เพื่อนำมาเป็นตัวแทนของชุมชนในการวางแผนการพัฒนาการเกษตรด้านการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน ต่อจากนั้นการวิจัยควรบูรณาการการทำงานกับชุมชนนอกจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของการขยายผลการวิจัยให้เกิดประโยชน์ของการนำไปใช้ให้มากขึ้น รวมถึงการวางแผนการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรร่วมกับชุมชนในประเทศอาเซียนทั้ง 9 ประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์ร่วมกันมากที่สุด

